

رهنمود های ویژه مقام معظم رهبری در موسم حج

حضور مؤمنانه و پرهیز کارانه

کسانی که به مکه می‌روند، مکه را فدای بازارگردی و دکان‌گردی نکنند. مکه بالاتر از این حرفه‌است. می‌توانند بعداً یک سفر هم برای تجارت بروند و هر جا می‌خواهند بگردند. اما در حج، این «ایام معلومات» را برای خودشان و برای زیارت و توجه و تذکر نگه دارند و آن را فدای کارهای بی‌ارزش نکنند.

در نمازهای جماعت، شرکت کنید. در اجتماعات، شرکت کنید. نماز اول وقت را به جماعت در حریم‌های عالی مقام حتماً درک کنید. بگذارید حضور شما، حضور مؤمنانه و پرهیز کارانه‌ای باشد که از ملت ایران انتظار می‌رود.

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مسؤولان و دست اندرکاران حج

سفر حج برای خوشگذرانی نیست

یکی از آفت‌ها این است که وقتی مردم ما به حج مشرف می‌شوند، باید آن جاذبه و مغناطیس حقیقتاً عظیم معنوی - یعنی کعبه‌ی مکرمه و قبر مقدس نبی مکرم و قبور ائمه (علیهم‌السلام) و بقیه‌ی آیات معنوی که در آن جا هست - در قبال مغناطیس مادی - یعنی همین زرق و برق‌ها، همین بازارها و همین سرگرمی‌های گوناگون که آنها را از آن هدف والا منصرف می‌کند؛ و این یکی از گرفتاری‌های ماست - دل‌ها را جذب کند؛ باید این را باور کنیم. هر چه که دل مردم را از آن معنویت‌ها منصرف کند و متوجه به جنبه‌ی مادی کند، آفت حج است و اخلال در حج ابراهیمی است؛ باید به فکر علاجش باشیم. برنامه‌ریزان، سیاست‌گذاران، مجریان و مدیران حج، باید این را محط فکر خودشان قرار بدهند. ما می‌خواهیم حاجی ما و مجموعه‌ی حجاج ما بر روی ملت‌های مسلمان و امت اسلامی اثر بگذارند؛ مگر غیر از این است؟ این همه کار تبلیغی و فرهنگی که انجام می‌گیرد، بخش عمده‌اش به این منظور است. آن وقت، اگر از مرد حاجی، زن حاجی، پیر و جوان حاجی در مکه و مدینه - در آن جایی که از لحاظ معنویت و جذابیت معنوی، در همه‌ی روی زمین نظیری ندارد - غافل شدیم و در آن جا، حاجی مشغول شد به مسائل مادی کم‌ارزش، خسارت است. نکته‌ی مطلب را باید درک کرد؛ بحث این نیست که وقتی یک نفر به

مسافرت می‌رود، هدیه‌یی برای اهل و اولاد خودش بیاورد، مسأله، غرق شدن، مجذوب شدن، این کار را جزو هدف‌ها قرار دادن، یا هدف قرار گرفتن به صورت قهری - آنچه الان اتفاق افتاده - است. باید به این مسأله توجه کرد.

سفر حج اصلاً برای خوشگذرانی معین نشده است. شما به احکام حج نگاه کنید و مستحبات و مکروهات آن را در هنگام احرام - که آن مدت اصلی اقامت حج، همین دوران احرام است و اگر می‌شد ما برویم حج را انجام بدهیم و بلافاصله برگردیم، باید این کار را می‌کردیم - و همچنین در هنگام احرام عمره ببینید، که چگونه التذاذب لذات، در انواع مختلفش و در قالب احکام گوناگون، ممنوع شده: بوی خوش استعمال نکنید! از کنار بوی بد که گذشتید، بینی‌تان را نگیرید! وسائل زینت را به کار نبرید! لباس‌های گوناگونی که مایه‌ی تفاخر است، نپوشید! خوب، ما فقط چند روز در ایام احرام حج این چیزها را رعایت کنیم؛ لباس مایه‌ی تفاخر را نپوشیم؛ اما قبل یا بعد از حج، با پول‌های خارجی وسیله‌ی تفاخر به یکدیگر را فراهم کنیم؛ حالا غیر از مضرات و مفاسد جنسی‌یی که دارد. این که نشد. این، وظیفه‌ی شماست؛ چون جهت را شما معین می‌کنید. شما - چه مدیر کاروان، چه روحانی کاروان - هستید که دل‌ها، جسم‌ها، ذهن‌ها را متوجه آن خط صحیح و خط مستقیم می‌کنید. من در سابق به جناب آقای ری شهری و همچنین به مسؤولان حج گفته‌ام که حتی من این پذیرایی‌های مبالغه‌آمیزی را که در حج می‌شود، درست نمی‌فهمم. غالباً از گوشه و کنار به ما گزارش می‌شود که در حج غذاهایی توزیع می‌شود که مردم غالباً در خانه‌ها و در زندگی‌هایشان، چنین غذاهایی گیرشان نمی‌آید. حج، این جور نیست. حج، جای خوشگذرانی و خوردن صرف نیست؛ حج، یک سفر معنوی و یک هجرت الی‌الله است؛ عروج از مقام ماده به صُقع معنویت و روحانیت و الوهیت است. حج با سفر به فلان نقطه‌ی تفریحگاه یا فلان کشور برای تفریح یا تجارت فرق دارد. البته این کارها یک روزه و یک ساله انجام نمی‌گیرد؛ اینها را باید بتدریج انجام داد؛ اما باید انجام داد. بدون این کارها، حج ابراهیمی می‌شود یک شعار تو خالی. البته این کارهای فرهنگی‌یی که انجام می‌گیرد: دعای کمیلی که خوانده می‌شود، تجمع سیاسی‌یی که در منی یا در عرفات در سال‌های گوناگون انجام می‌گیرد، خیلی باارزش است؛ اما اینها نباید ما را از کارهای باارزش دیگر، که همان محتوا و متن است، غافل کند. شما که به عنوان مدیر یا به عنوان روحانی کاروان هستید و یک حاجی‌یی را در طی بیست یا بیست و پنج روز - کمتر، بیشتر - به دست شما سپرده‌اند، باید آن را طوری به این سفر ببرید و برگردانید، که از لحاظ اخلاق، از لحاظ جهت‌گیری، از لحاظ معنویت، تغییر کند، تا یک

ذخیره‌ی باارزش معنوی برای او فراهم کنید، که تا آخر عمر از آن استفاده کند. البته «کونوا دعاء الناس بغير السنتم» هم هست؛ ماها بایستی اول، در این حرکت طولانی و این طواف دائمی، مراقب خودمان باشیم و در زندگی، مثل مطوف‌های قدیم، شانه‌های خودمان را نگه داریم که منحرف نشویم، بعد شانه‌ی مردم را هم می‌توانیم نگه داریم.

بیانات در دیدار کارگزاران حج - ۱۶/۰۹/۱۳۸۴

غفلتهای احتمالی

از جمله غفلتهای احتمالی در حج، یکی این است که کسانی به‌جای شرکت در نمازهای جماعت، به‌جای طواف مستحبی، به‌جای حضور در فضای معطر مسجدالحرام یا مسجدالنبی - که از دوران افتخار اسلام و دوران وحی و بعثت، این همه خاطرات در این دو محل وجود دارد - سراغ زرق و برق‌های بی‌ارزش و پوچ و بازارها و مغازه‌ها بروند، برای این‌که جیب دولتهای بیگانه‌ی لابی‌نسیبت به منافع مسلمین را پُر کنند؛ جیب کارگر و سرمایه‌دار آنها را با پول ایرانی و با ثروت ملی‌شان پُر کنند. به‌جای شرکت در نمازجماعت، به بازارگردی و دکان‌گردی بروند و اجناس را تماشا کنند. انسان متأسف می‌شود وقتی بشنود هنگامی‌که جمعیت باشکوه در مسجدالحرام یا مسجدالنبی مشغول اقامه‌ی جماعتند یا به اقامه‌ی جماعت می‌شتابند، تعداد معدودی حاجی ایرانی - یا مرد یا زن - سراغ بازارها بروند؛ کیسه‌ها را زیر بغل بگیرند و اجناسی را که در شهر خودشان گاهی ارزان‌تر و بهتر از آن‌جا می‌توانند پیدا کنند، بگیرند بیابند. «ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون»؛ این بهتر و مفیدتر و مهمتر است که انسان به نماز، به عبادت، به ذکر، به توجه و به حضور در جماعات بپردازد؛ اینها دستاورد

واقعی حج است؛ سوغات، اینهاست. سوغات، معنوی است که شما در خودتان ذخیره می کنید و می آورید؛ اخلاق و روحیاتی است که با خودتان می آورید. ما دیده ایم کسانی را که وقتی از حج برمی گردند، چهره و رفتار و کلام و ظاهر و باطن آنها انسان را موعظه می کند و تحت تأثیر قرار می دهد؛ این خوب است؛ این سوغات واقعی است.

بیانات در دیدار دست‌اندرکاران مراسم حج - ۱۳۸۳/۰۹/۳۰

رفتارهای ضد معنوی در حج

اگر ما دیدیم که حج، جنبه مادی و ظاهرسازی و دوری از معنویت پیدا کرد و در سفر حج رفتارهایی که برای خودمان انتخاب می کنیم یا بر ما تحمیل می کنند، ضد معنویت است، باید بدانیم از فلسفه حج دور افتاده ایم. کسانی که حج و ایام حج را به میزان زیادی صرف کارهایی می کنند که در جهت مقابل معنویت، یعنی غرق شدن در مادیت و دوری از خداست، در حقیقت، بدون این که خودشان بدانند، از آن سرمایه ای که خدای متعال در حج به آنها هدیه کرده است، کم می کنند. آنها خیال می کنند چیزی به دست می آورند؛ در حالی که چیزی از دست می دهند و با غرق شدن در مادیات، هدیه معنوی را ناقص می کنند.

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار کارگزاران حج - ۱۳۷۴/۰۱/۱۶

حجّ امروز ما با حجّی که آرزوی ماست خیلی فاصله دارد

آنچه ذهن مرا مشغول می کند، این است که حجّ امروز ما با حجّی که آرزوی ماست، انصافاً هنوز خیلی فاصله دارد. کسانی که به حج می روند و می آیند - همان طور که در روایات

هست - واقعاً باید مثل کسانی باشند که «یوم ولدته امه»؛ پاکیزه‌ی پاکیزه شده باشند. حج یک آبخار جاری و یک شط عظیم شستشوی معنوی و روحی است؛ ما هنوز این را کم داریم. درست است که کسانی - بخصوص جوانان و بعضی از قشرها - واقعاً تحت تأثیر حج واقع می‌شوند و انسان می‌بیند تا مدت‌ها رفتارشان متأثر از حج است، لیکن ما باید در این خصوص فکر کنیم و این شدنی است. به اعتقاد بنده هر جا در زمینه‌ی اثرگذاریهای معنوی و اخلاقی کمبودی وجود دارد، کمبود ماست؛ می‌شود به گونه‌ای برنامه‌ریزی کرد که این حالت بتدریج به وجود آید. مثلاً فرض کنید از جمله چیزهایی که مانع می‌شود، ظواهر دنیایی حج است؛ مسأله‌ی سوغاتیها و پولهای گزافی که آنجا خرج می‌کنند. البته ما با خرید سوغاتی مخالف نیستیم؛ سوغاتی یک هدیه‌ی دوستانه و برادرانه و برای خانواده و بچه‌هاست؛ منتها افراط و اسراف می‌شود. من شنیدم که خرید از بازارهای مکه و مدینه بین حجّاج سایر کشورها چندان معمول نیست؛ ایرانیها همه‌جا هستند! ما ایرانیها پولهای گزافی را به آنجا می‌بریم و در جیب آنها می‌ریزیم.

بیانات در دیدار دست اندکاران مراسم حج ۱۳۸۳/۱۲/۰۵